

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Hegymegi Kiss Áron.

1815—1908.

Százados tölgy omlott össze a kor sulya alatt.
Az Ur házának erős oszlopa dőlt le...

Egy egész Embert siratunk, aki nem csillogó aranyával, hanem eszméjének és szívének kin-
cseivel foglyul ejtette a jó emberek hűséges ér-
zését és mélységes tiszteletét...

Elpihent hegymegi Kiss Áron püspök...

Árván maradt a tiszántuli ref. egyházkerület,
mely vezérét gyászolja és siratja az elhunytban...

Százezrek küldenek sóhajt, könyvet, emléke-
zést, imádságot és virágot ravatalához. Nemcsak
hívei gyászolják, hanem mindazok, kik hosszú
élete munkásságának élő tanúi és olvasói voltak.

És méltán, mert mint pap, mint hazáját sze-
rető szív és mint ember, egyaránt méltó kö-
nyeinkre.

Egész élete a nagy és fönséges eszmék szol-
gálatában telt el.

Hü pásztora volt egyházának, lelkes fia ha-
zájának, míg boldogságos családi életével példát
adott mindazoknak, akik a csendes otthon bé-
kességes napjai után sóvárognak.

Ifju korától vezére, munkása volt a közügyek-
nek és hosszú élete alatt mindazon munkából
kivette részét, mely az igazi férfi esztét, szívet és
akaraterjét megpróbálja.

Mikor megmozdult a nemzet lelke, — a felirat,
mely a nemzeti kormányt üdvözölte, a *Kiss Áron*
aranytollából fakadt. A még akkor ifju lelkész
aggodalmát, reménységét önti ki a feliratban.
Borongás egyfelől, bizalom másfelől a jövőben.
Az irás minden betűje a lángoló hazaszeretet
egy-egy értékes gyöngye. Szíve, elméje, hazasze-
retete, közjogi tudása, érett bölcsesége léptek
frigyre ezen történelmi értékű felirat megszer-
kesztésénél, nem csoda tehát, ha annak minden
vonása egy bevégzett, tökéletes mű.

A haza függetlenségéért küzdő félistene-
ket mint táborig pap a csatamezőre és a honvé-
deket Désig kísérte. Vigasztalva lelkesítette azokat,
akik a nagy eszme érdekében készek voltak
életüket áldozni a szabadság omladozó oltárára...

És mikor Világosnál elborult a haza ege, mi-
kor elérkezett a nemtelen bosszu és irtózat

megtorlás órája, Ő is némán tűrte az üldöztetést.
Szenvednie kellett, mert az igaz ügy apostola
volt... Nem panaszkodott, sőt büszke volt sebeire
és haláláig áldotta ama napokat, melyekben az
álmaiból felriadt nemzet rabbilincseinek megtö-
résén fáradozott.

Csöndesedvén az idő, visszatért hívei közé
emlékeivel, megsebzett hazafiui lelkével. De seb-
zett lelkéből áldás fakadt híveire. E perctől fogva
nekik élt, gondviselő lelkipásztoruk volt egy fél-
századon át. Híven ápolgató, metszegeté az Ur
szőlőjét rendületlen hitével és szeretetével. Akkor
volt boldog, ha dolgozhatott. Fáradhatatlan volt,
mint esperes is tevékeny részt vett Szatmár vár-
megye zöld asztalánál is. Nagy érdeme, hogy tet-
tel, szóval és példával fáradozott a papság tudomá-
nyos kiképzésén, alapmeggyőződésé válván
benne az irás intelme: A papok ajkai őrzik a
tudományt és a törvényt az ő szájából kérdezik.
Mint zsinati tag sok értékes és nagy eszmét vitt
diadalra. Irodalmi munkásságát sok érdemes
munka dicséri. Egyszóval nem pihent, egész éle-
tében kalauza lévén a kötelesség és legszebb
gondolata: hivatásának hű betöltése.

A tiszántuli ref. kerület tehát csak az igaz
érdemek előtt hajtotta meg lobogóját, midőn őt
püspökének választotta. Egy hosszú élet munkás-
sága nyert ezzel betetőzést, koronát... Egy igazi,
érzésben és gondolkodásban magyar pap, a lan-
kadatlan buzgalmu, szeretetben gazdag, minden-
kinek vallásos meggyőződését megbecsülő, saját
egyházának nagy érdekeit tisztos fegyverekkel
védő, a közügyekért lelkesedő, a szent és világi
tudományokat szeretettel átkaroló, bölcs, igaz és
jó ember lett jutalmazva a püspöki méltóság el-
nyerésével. A tiszántuli egyházkerület tehát csak
önmagát tisztelte meg, midőn Kiss Áront a nagy
Révész Bálint örökébe ültette.

És habár vállain az aggság terhével foglalta
el főpapi székét, világos elméjével és fáradhatlan
munkásságával bölcsen vezette egyházának hajó-
ját a csendes vizeken épp úgy, mint a zajló hullá-
mokon. A krisztusi szeretet vezetvén őt minden
gondolatában és cselekedetében, a hullámok le-

csillapultak szelid szavára és bár egyházának nagy küzdelmek árán szerzett jogaiból egy jottát sem engedett, tisztelettel hajlott meg minden ember vallási meggyőződése előtt. Igazi apostoli lelkű férfiú volt, ki míg őrt állott a magyar Sion felett, óvakodott a felekezeti béke megzavarásától, bölcsen tudva, hogy a küzdelemden akár egyik, akár a másik vesz, a magyarság veszit legtöbbet...

Hosszu élete megtestesülése volt az altruizmusnak. Nem önmagáért élt, hanem övéiért, lelki és vér szerint való gyermekeiért. És lelkének egyenessége, szívének jósága felé hajtotta a közszeretetet és általános tiszteletet. Nem volt ellensége, mert nemtelen érzés nem tudott nagy szívéhez eljutni...

Rajongott az eszményekért. Minden szépet, jót és nemeset felkarolt, védett, ápolt, gondozott és diadalra segített. Szerette az irodalmat, szívesen időzött a költők berkeiben és nemes szívének szent és szelid érzéseit nem egyszer foglalta csengő versekbe. És habár a bibliát tartotta a könyvek könyvének és minden tudás forrásának, a világi tudás bányáit is szorgalmasan aknáztta és még aggságában is felragyogtak szemei, ha a tudományos műveltség egy-egy új vívmányáról értesült.

Mint főpap és egyházkormányzó, minden ügyben igazságos, papjainak, hiveinek igazi atyja volt és amily kész szívvel fedte be szeretetének aranyos fátyolával az emberek gyarlóságait, épp oly vigyázattal őrködött a felett, nehogy hivatlan elemek és méltatlan emberek sáfárkodjanak az Urnak általa nagy gondozással ápolt szőlőjében.

Az örök törvény azonban felette is kimondta az enyészetet. Munkás életére reátette a zárókövet. Régen gyöngékedett, erős szervezete azonban és nagy szeretete, melylyel szerető és szeretett családjához ragaszkodott, késleltették utolsó óráját. Elhunyt csöndes volt, mint az égbe visszaringó sugáré. Hite, reménye és szeretete, — melyek életutján előtte jártak, elkisérték sirjának széléig... Az ősz pátriárka nyugodtan halt meg, mert tudta, hogy Isten keze veszi át nemes és tiszta lelkét porsátorából, hogy elhelyezze választottai közé...

Mi pedig, kik nagy érdemeit, melyeket munkás életének zivataros és napsugaras napjaiban szerzett, — elismerve, könnyes szemekkel állunk a tiszántuli ref. egyházkerület főpapjának ravatalánál, a nagy és hasznos élet leáldozásánál az Istent keressük és kérjük: adjon az élet küzdelmeiben elfáradt hű gyermekének nyugodalmat a feltámadás napsugaras reggeléig és hű szolgájának emlékezetét ne engedje tetőrolni a ref. egyház diptikáiról és tegye szent akaratával állandóvá mindazok szívében, akik Benne a főpapot, a tudóst, a hazáját szerető hű szívet és igaz embert siratják.

Áldás emlékezetén!

Koncz Ákos.

A megboldogult püspök temetése f. hónap 3-ikán ment végbe nagy részvét mellett. A gyászoló családtagokon kívül ott voltak: Antal Gábor, Kenessy Béla és Zelenka Pál püspökök, Balthazár Dezső, dr. Dombi Lajos, Sütő Kálmán, Sulyok István,

Dávidházy János, Marjay Péter, Görömbey Péter, György Lajos, Szikszay Zoltán, Széll György és Biki Károly esperesek. Eljöttek a végtiszteességre gróf Tisza István, Gyordy Endre, továbbá Tóth János és Mezösy Béla allamtikárok. A konventet Baksa Lajos képviselte. A város és vármegyei tisztikar teljes számban ott volt Kovács József polgármester, illetve Weszprémy Zoltán főispán vezetésével. A debreczeni katolikus egyház küldöttségét Gróh Ferenc prépost vezette, míg a kegyestanítórend Jászai Rezső dr. igazgatóval élén jött a ravatalhoz. A katonaság részéről Marenzi Ferenc gróftól láttuk a tisztikarral, továbbá sok képviselő jelent meg, a lelkészi kar és a hitközségek, a különböző nőegyletek, a kir. tábla, törvényszék stb. stb.

A kollégium udvaron a főiskolai énekár énekelt. Innen a koporsót a nagy templomba vitték, hol Antal Gábor püspök gyönyörű imát mondott, majd Kenessy Béla püspök beszélt, eszmékben és kegyeletben gazdag beszédben méltatva megboldogult püspöktársa életét.

Aztán megindult a menet a temető felé. A megnyitott sírnál Biki Károly szatmári esperes bucsuzott el a pályáját szépen megfutott nagy embertől.

A kántus megható éneke fejezte be a szertartást. A gyászoló közönség könnyezve távozott a holtak csöndes birodalmából, áldást kérve az elhunyt püspök emlékezetére.

A városi tanácsból.

A városi tanács kegyelete. A városi tanács június 1-én tartott ülésében Kovács József polgármester kegyeletes szavakban emlékezett meg hegymegi Kiss Áron püspök, főrend elhunytáról. Indítványára a tanács kimondotta, hogy a gyászoló családhoz részvétiratot intéz, a megboldogult főpap ravatalára diszes koszorút helyez és a temetésen rész vesz testületileg.

Jóváhagyás. A városi vámdíj-szabályzatot a miniszter helyben hagyta.

Eskütétel. A legközelebb tartott bizottsági közgyűlésen megválasztott tisztviselők ugymint: Balogh Sándor rendőrfogalmazó, Hamar László gyámpénztári ellenőr, Herczeg János mező-, Nagy Samu polgári biztos, Kiss József adókievő és Iklódy János irnok, f. hó 1-én tartott tanácsülésben tették le az esküt. Ugyancsak folyó hó 1-én tartott tanácsülésben tette le az esküt Borsos József építész is.

Hogyan kellene a városokon segíteni?

Irta: Várhidly Lajos.

A városok és a városok tisztviselői érdekében megtartott kongresszusoknak már eddig az a haszna meg van, hogy az illetékes tényezők figyelmét reá irányították a városok tarthatatlan helyzetére úgy, hogy a városok pénzügyi viszonyainak az orvoslása már a közel jövőben várható.

Ugy a pénzügyminiszter, mint a belügyminiszter nyilatkozataiból azt a benyomást merítettük, hogy a kormány belátja, hogy többé nem térhet ki a városokon való segítség kötelessége elől, de eddig még nem találták meg azt a módot, ami alkalmas lenne arra, hogy míg egyrészt számolna az állam nagyon igénybe vett pénzügyeivel, másrészt az a városokat is kielégítené.

Az állami segítség nyújtás mérvének a meghatározásánál ugyanis két nagy akadályllyal kell számolnunk s ezek:

1. Az állam pénzügyi helyzete, amely minden oldalról igénybe vétetvén, csak valami mérsékelt igényeket elégíthet ki.

2. A városok vagyoni viszonyaiban fenálló nagy aránytalanság.

Ez a két körülmény igen megnehezíti az állami segítség helyes, igazságos és arányos kulcsának a megállapítását.

Ilyen körülmények között aligha lehet egy végleges, minden városnak egyenlően jutó segítségre számítani, hanem a nyújtandó segítség csak ideiglenes s a legkiáltóbb szükséglet eltüntető megoldás lehet s azt célozná, hogy megszüntetvén a nagy aránytalanságokat, a városokat előkészítse egy állandó jelegű jövedelmi forrás megszerzésére.

Ezen cikkemben tehát nem az állami funkciók ellátásának a recompensatioja, hanem a szükségesség elvéből indulok ki s a segítség mennyiségét az egyes városokban mutatkozó szükséghez szabom.

A recompensatio elve szerint minden város olyan arányu segítséget igényelhet az államtól, amilyen arány azon összeg, amennyit az állami funkciók ellátására áldoz, tekintet nélkül arra, hogy vagyoni helyzete indokoltá teszi-e az állami segítség igénybe vételét, vagy sem.

Vagyis ha a recompensatio elvéből indulunk ki, akkor az állami segítség aránylagosan osztván meg, abból ugyanolyan mennyiség jut olyan városnak, amely 100% póttadóval küzködik ugyananyit jut olyan hasonló nagyságu városnak is, amelyik még abban a szerencsés helyzetben van, hogy a póttadót nem ismeri.

Mi lenne ennek a következménye? Az, hogy a városoknál mutatkozó legellentétebb póttadó skálák lehető egyenlősítésére nem vezetne a nagy aránytalanságok megmaradnának továbbra is, a jelenleg is tűrhető helyzetben levő városok még jobb helyzetbe kerülnek, azok a városok pedig, amelyek ma is nagyon magas póttadó %-al dolgoznak, egy-két %-al lejjebb szállíthatnák ugyan póttadójukat, de a sorvadás processusából még sem volnának képesek kibontakozni.

Éppen ezen indokoknál fogva az állami segítség igényét nem a recompensatio jogcímére, hanem más jogcímre állapítom.

Vizsgáljuk csak meg, hogy azok a városok, amelyek most is tűrhető helyzetben vannak, egyedül a polgárai szorgalmának és takarékosságának köszönhetik-e e helyzetüket. S azon városoknak a tarthatatlan helyzetét, amelyek ma 80—120% póttadóval küzködnek, egyedül a polgárai és a vezetők könnyelműsége, rossz gazdálkodása okozta-e? Nem. Ugy egyik város vagyonosodásának, mint a másik város eladósodásának a polgárai és vezetői helyes és okszerű gazdálkodásán, illetve a polgárai és vezetői könnyelműségén kívül még egyéb, a polgárokon és vezetőkön, szóval a városokon kívül álló körülmények játszottak közre, hogy ma az egyik város gond nélkül élhet, a másik pedig csak tengődik.

Azok a városok, amelyek a multban a királyok kegyéből birtokokhoz, privilegiumokhoz jutottak, vagy a közel multban a politikai szolgálatokért kedvező elbánásban részesültek, ennek az áldásait kétségkívül érzik ma is. Azok a városok pedig, amelyeknek a királyi kegy nem jutott semmit, vagy csak nagyon keveset, amelyeknek vagyona alig volt s csak a polgárai megadóztatására támaszkodott, amelyeket a fő vasuti vonalak építésekor kihagytak a számításból, hogy a vasutat a befolyásos politikusok birtokain vigyék keresztül, azok a városok, amelyek a közintézmények elhelyezésekor erejüket messze túlhaladó áldozatot hoztak, azok ezen mostoha bánásmódot érzik s ennek a terheit a 80—120% póttadó fizetésével viselik most is.

Vagyis az államhatalom kedvezése nagyrészt oka a városok egyrészénél a tűrhető helyzetnek, s az államhatalom mostoha bánásmódja az oka a városok más részénél a tarthatatlan állapotoknak. Nem-e igazságos tehát, ha ez az államhatalom, amely kétféle marokkal mért a városoknak, most első sorban azoknak a városoknak siet a segítségére, amelyeknek eddigelé csak a szűk markát mutogatta.

Ime így boszulta meg magát az állami licitáció. Az állam ahelyet, hogy a közintézmények elhelyezésénél a célszerűség, a szükség s a városok alkalmas földrajzi fekvését vette volna figyelembe, a városok között egészségtelen versenyt támasztott, a közintézményeket a városok által felajánlott anyagi előnyök mérvéhez képest helyezte el.

Az állam részére történt városi építkezések különösen hozzájárultak ahhoz, hogy a városok terhei oly nagy mértékben felszaporodtak. Különösen kaszárnyák, iskolák stb. egyéb állami célokra szolgáló épületek építésére történtek óriási befektetések s az ezen épületek után fizetett bérösszeg soh' sem hozta meg azt a kamatot, amivel a telek és az építés költségeit törleszteni lehetett volna, mert már az építés maga is sokkal többbe került a városnak, mint egy magán embernek került volna; azonkívül a fentartás részint a lanyha felügyelet, részint az ellenőrző közeg megbízhatatlansága folytán sok pénzt emésztett meg.

Szóval az állam levén nagyrészt oka a városok eladósodásának, az államnak kell most nyújtani a gyógyító irt is.

Innen meritem én a jogcímet az állami segítséghez, amely segítség főleg azon városokat kell, hogy illesse, amelyek, mint fentebb kimutattam, az államhatalom mostoha elbánása folytán nagyon magas póttadóval küzködnek.

Nézetem szerint tehát az állami segítséget a városoknál tapasztalható szükség mérvéhez kell szabni s ezt a célt kívánom szolgálni alább kifejtendő javaslatommal.

Mielőtt erre rátérnék, foglalokozni kívánok az állami segítség azon módozataival, amelyek mint városoknak adandó kárpótlás az utóbbi időkben felhozattak.

Az állami javadalalmazás gyakori formája, hogy az állam bizonyos adókat vagy azok bizonyos hányadát a község pénztárába utalja.

Igy a porosz törvényhozás az 1848. és 1851. évi őrlési törvény által az állampénztárnak biztosított tiszta jövedelem egyharmadát engedte át a községeknek az őrlési adó jövedelmeinek az elvonásáért. Franciaországban az iparadó 8%-a a községeké. Belgium a kapuadó eltörlése után, hogy a városokat elvont jövedelmeikért kártalanítsa, 40 százalékot engedett a községeknek a posta jövedelmeiből, 75 százalékot a kávévámából, 34%-ot a bor- és szeszvámából. Az állami jövedelmekből levont összegből szervezték a (Fonds communal) községi alapot, melyet az egyes városok között az általuk fizetett állami adó arányában évenként felosztanak. A porosz állam három nagy hozadéki adóját a föld-, ház-, és iparkereseti adót kikapcsolta az állami adórendszerből s azokat átbocsajtá a városok és községek szükségleteinek a fődözésére.

A hozadéki adók, különösen a házáadó átengedését nálunk is gyakran kívánták. Hát az igaz, hogy a házak jövedelmezősége kizárólag a községi élet fejlődésének az eredménye, amihez az állam rendszerint igen kevés járul, de ez amellett, hogy jelenleg nem jelentene arányos teherkönnyebbitést, s az aránytalanságok kiegyenlítésére nem vezetne, nagyon mélyen belevágná az állam pénzügyeibe s ami viszonyaink között ezt a jövedelmi forrást az állam legalább ez időszereint — a pénzügyminiszter nyilatkozata szerint — nem nélkülözheti.

Sokat és ugyszólván legsűrűbben emlegetik a fogyasztási adók átengedését is.

Ez ugyanazon akadályokba ütközik, amibe a házáadó átengedése is, t. i. hogy az állam nem nélkülözheti s hogy nem jelentene arányos teherkönnyebbitést.

De más hátránya is volna a fogyasztási adók átengedésének. Ugyanis megyék úgy mint városok, számtalan feliratban kérték a törvényhozástól a fogyasztási adók leszállítását. Ha már most a városok ezt az adónemet megkapnák, vagy a törvényhozás leszállítaná azt előbb mérsékeltébe tételekre, vagy ha a törvényhozás ezt nem tenné is, megcselekednék azt maguk a városok. De még ha nem szállítaná is le az adótételeket, mivel ennek az adónak a fizetése a legellenszenvesebb, igyekeznének már csak a sok ellenőrzési költség s az ellenőrzéssel járó zaklatás kikerülése végett is kiegyezni a fogyasztókkal s mivel ezt az egyezséget a város a maga autonom közegeivel végeztetné, ezen egyezségekből befolyó összeg oly alacsony lenne némely városban, hogy koránt sem jelentene az a városokra lényeges segítséget.

Ott van pl. egyik nagy alföldi metropolisunk, ahol a fogyasztási adó jelenlegi szigorú kezelése esetén elérendő nyereségből lényegesen le lehetne szállítani a pótdadó magas %-át, azonban inkább fizetik a magas községi pótdadót, mintsem a fogyasztási adót szigorúan és igazságosan kivetnék.

De nem is jelentene a fogyasztási adók átengedése arányos teher könnyebbitést, mert sok olyan város, amely a segítségre rá nem szorult, nagy jövedelmet húzna belőle, a másokra, amely igazán reá van utalva a segítségre, még ha akár milyen szigorúan vetnék is ki, nem jelentene ele-

gendő segítséget s a nagy községi pótdadó maradna a régi.

Szó volt még a rendőrségi kiadásoknak az állam által való visszatérítésről. A segítség ezen módja már aránylagosabb teher könnyebbitést jelentene, mint a fogyasztási adók átengedése, különösen ha a hasonló népességű és társadalmi nivóju városok rendőrségi kiadásainak végösszegei lefelé úgy mint felfelé méltányosan kikerekítették. De a megoldás ezen módja is azon hibában szenved, hogy indokolatlan segélyben részesítene olyan városokat, amelyek nincsenek a segélyre ráutalva s keveset lendítene azokon, amelyek a segítségre nagyobb mértékben rá vannak szorulva.

Mindezekből azt látjuk, hogy az eddig felmerült segítségi módok rendszerint abban a hibában szenvednek, hogy nagyon mélyen belevágnak az állam teherviselő képességébe, részint azért nem vezetnének célhoz, mert a városokon aránylagosan nem könnyítenének.

Miután a segítség megadásánál e két szempont különösen figyelembe veendő, miután az állam részéről nyújtandó segítségnek csak legmérsékeltébe mértékére lehet számítani s miután a legközvetlenebb cél csak az lehet, hogy a városok pénzügyi helyzetében fennálló nagy aránytalanságokat lehetőleg kiküszöböljük, ennél fogva ezen segítség nyújtásnak csak azokra a városokra és csak annyiban kellene kiterjednie, amelyeknek és amely mértékben azoknak a segítségre valóban szükségük van. Ezt pedig akkor találjuk meg, ha *számításunk alapjául a városok költségvetéseiben feltüntetett fedezetlen hiányt vesszük.*

A fedezetlen hiány alapján való segítségnek a lényege az, hogy *mindaz a város részesül az állami segítségben, amelynek hiánya van, tehát amely ezen hiány fedezésére pótdadót szed. Minél nagyobb a hiány, tehát az annak fedezésére szedett pótdadó, annál nagyobb a segítség mennyisége is. Amely városnak egyáltalán nincs pótdadója, annak nem lévén a segítségre szüksége, az az állami segítségben nem is részesül.* Így tehát a segítség arányban áll a szükségességgel. Ha már most az állami segítség a fedezetlen hiány 50%-ig terjedne, ez különösen a magas pótdadóval sújtott városokban lényeges teher könnyebbitést jelentene. Egyúttal aránylagos is volna a segítségnek ezen módja, mert az arányban állana a fenforgó szükségéssel. Sőt az államkincstárra sem jelentene elviselhetetlen terhet.

Ha pl. az állam a fedezetlen hiány 50%-a erejéig nyújtana segítséget a városoknak, miután 1906-ban a pótdadó útján fedezett hiány

törvényhatósági városokban	7,500.275 K
rendezett tanácsu városokban	5,662.806 „
	összesen 13,163,081 K

volt, ennek 50%-a 6,581.540 koronát tenne ki a segítség összege, ami elég mérsékelt összegnek mondható, ha meggondoljuk, hogy a vármegyei alkalmazottaknak az 1904 X. t.-cz. alapján történt illetményei felemelése az állampénztárt 4,600.000 K költségtöbblettel terhelte meg. Mindössze tehát a városokon való segítség ezen módja 1,981.540 koronával kerülne többbe a kincstárnak, mint

amennyiben a megyei alkalmazottak fizetésrendezése került.

Ily segítség mellett minden városban a pótdó a felére csökkenne s egytural eléretnék az, hogy a városokban — egyet-kettőt kivéve — a pótdó az 50%-on alul maradna.

Hangsúlyozom, hogy a segítség ezen módját ideiglenes jellegűnek contemplálom s a sürgős segítség elnyerésén kívül arra szolgálna, hogy a városok között a legkirívóbb ellentéteket megszüntetvén, a városok alkalmassá tétessenek arra, hogy olyan állandó segítséget nyerjenek, ami ekkor már minden városra egyformán hatna pl. akár a házadó részbeni vagy egész átengedése, akár az általuk beszédett állami adók 25—50%-ának az átutalásával.

A fentebb említett állami segítségre alkotmányjogi szempontból bizonyos aggodalmakat hozhatnánk fel. Pl. hogy jöhetne kormány, amely a városoktól ezen segítséget megvonná, illetve annak kiadását politikai pressióra használná fel. Ezen aggodalom azonban könnyen elosztható lenne, ha a segítséget megállapító törvényben kimondatnék, hogy a jogerős költségvetésben megállapított fedezetlen hiány 50%-ának megfelelő összeget a városoknak az általuk beszédett állami adókból joguk van visszatartani s a saját céljaira bevételezni. Ez által nem lenne a mindenkori kormányok tetszésére bizva, hogy az állami segítséget a városok megkapják-e, vagy sem, hanem a törvény alapján megszabott állami segítség összegét a városok a maguk céljaira, az általuk beszédett állami adók összegéből egyszerűen visszatartják.

Felhozhatók továbbá azt is ellenvetésül, hogy a városok költségvetései évről-évre változnak s így ezen 50%-nyi állami segítség végső összege bizonytalan volna. Ezen akként lehetne segíteni, hogy minden város jogerős költségvetése alapján kiszámították az utolsó 3 év átlaga s az ennek megfelelő összeg 5 vagy 10 évre megállapították.

A segítség ilyen módja mellett az államnak ép úgy mint a városoknak egyentően érdekében állana, hogy a városok helyesen és okszerűen gazdálkodjanak és a fedezetlen hiány ne emelkedjék.

E tekintetben bizony indokolt és szükséges lenne a felügyelő hatóság hathatós ellenőrzése, mert minél jobban biztosítatik a városok pénzügyi egyensúlya, annál fontosabb és szükségesebb a kormány felügyelete és ellenőrzése, miután máskülönben a biztosított jog gyakran visszaélésre vezethetne.

Természetesen ily körülmények között elengedhetetlen volna a költségvetések készítésénél irányadóul szolgáló alapelvek egyöntetű megállapítása, illetve a városi számvitel egységesítése s az összes városi költségvetéseknek a belügyminiszterium részéről való felülvizsgálása is, ami viszont a belügyminiszterium városi ügyosztályának a kibővítését és a belügyminiszteriumi számvetőség személyzetének a szaporítását vonná maga után.

De hogy ezen átmeneti idő alatt a legnyomasztóbb helyzetben levő városok is teljesen rendbe-

jöhessenek, még bizonyos kedvezményt kellene nyújtani ezeknek.

Ilyen rendkívüli kedvezmény volna egyik-másik városnál pl. az iskolai hozzájárulás egész vagy részbeni elengedése, vagy amennyiben valamely állami közintézmény elhelyezéséről volna szó, az illető városnak a hozzájárulástól való mentesítése.

Ezen pénzbeli segítség mellett keresztülviendő volna még az, hogy a városi alkalmazottak nyugdíj tekintetében az állami és vármegyei alkalmazottakkal azonos törvény és elbírálás alá essenek s e végből a különböző városi nyugdíjalapok ezen általános állami közalkalmazottak nyugdíj alapjába összevonandók volnának.

Együttal ingyenes állami tanfolyamok felállításával gondoskodni kellene a rendőrlegénység egyöntetű, alapos kiképezteséről.

Nagy lendületet adna továbbá a városok felvirágzásának az összes városi adósságoknak egy nagy nyereséyműködésön kibocsátásával való konvertálása.

Ezenkívül az államnak a városok segítségére kellene sietni a tekintetben, hogy ezek felállíthassanak községi takarékpénztárakat, amely takarékpénztárak a kereskedelmi elvek szerint kezelnék a városi üzemeket, mint pl. közvilágítás, városi vasut, vízvezeték, téglagyár stb. stb.

A városi üzemek mindenütt házi kezelésbe veendőek volnának, mert ezáltal nemcsak a városi pénztárnak jutna nagyobb jövedelem, de a lakosság is szolidabb kiszolgálásban részesülne.

Temesvár villamos áramfejlesztő telepével, közuti vasutjával, teglagyarával stb. elérte, hogy közvilágításra egy fillért sem költ, az üzemek bevételei fedezik a törlesztési és kamathányadot s azonfelül évi 100.000 koronát szolgáltatnak a városi pénztárba a fölöslegükből.

Berlin városának házi kezelésben levő üzemei 1896-ban a következő nyereséget hozták:

gáz	4,111,685 M.
vizmű	2,428,957 „
csatorna	1,394 „
marhavásár	645,855 „
vágóhid	982,054 „
vásárcsarnok	150,130 „

Nemkülönben szükséges volna, hogy egy országos bizottság megállapítaná, hogy melyik városnak miféle közintézményre volna szüksége — menten minden politikai befolyástól és protekciótól s ezen országos bizottságba bevonandók volnának a városok élén működő kiváló gyakorlati férfiak is.

Ugyancsak nem maradhatna el a községek és városok területi arrondirozása sem.

A városoknak egyben arra kell törekedniök, hogy ingatlanaiktól, földbirtokaiktól ép úgy, mint bérházaiktól megszabaduljanak.

Brassónak az 5.2 millió értékű erdőbirtoka 368,766 koronát hoz, de ezen birtok kezelése 173,310 koronába kerül s így a tiszta jövedelem csak 195,456 koronát tesz. Győr 216,473 korona bevétellel szemben 119,981 koronát költ gazdasági kezelésére s így az csak 96,492 koronát hoz. Pécsnek az erdők, bányák kezelése 251.776 korona be-

vétel mellett 224,133 korona kiadással jár, tehát a haszon csak 27.643 korona. Pozsony erdőszete 108.883 kor. bevétellel szemben 74.908 kor. kiadást okoz s a városi pénztárnak csak 33,975 korona jövedelme marad. Kassa hegyaljai szőlője 58,662 kor. bevétel mellett csak 1336 koronát jövedelmez. A magyar városok gazdasága ma még inkább bürokratikus, mint gazdasági alapra van fektetve. Üzleti szellemű gazdálkodás kell a városoknak.

A helyes városi gazdálkodás tehát az lesz, amikor a föld, erdő, szőlő stb. birtokokat *nem kezelik maguk a hatóságok, drágán, de a lakosság kezébe bocsátják nem is annyira bérlet, mint inkább eladás útján.*

Báró Lévy Lajos „A kivándorlás és városaink pénzügyeinek rendezése” című nagy figyelmet keltett s kiváló becsű tanulmányában meggyőzően kimutatta, hogy a városi és községi földbirtokoknak a szükséghez mért, fokozatos felparcellázása és telepítésre való felhasználása egy erős nemzeti földbirtokpolitika inaugurálására felette alkalmas.

Ugyancsak ő kimutatja, hogy a föld értékesítésével

a törv. városok jövedelme	9,179.120 K 01 f
a r. t. „ „	830.347 „ 05 „

fillérel lenne évente több.

A föld értékesítése megszüntetné a földéhséget, a városok anyagi helyzetét szánálná és végül a normális áron való földszerzés lehetőségének következménye lenne a kivándorlás csökkenése és a visszavándorlás nagymérvű emelkedése.

A föld értékesítése manapság már annyival is előnyös volna, mert a föld forgalmi értéke az utolsó három év alatt 50—60%-al emelkedett.

A föld értékesítése után a törvényhatósági és r. t. városok pótdadó összege 13,163,081 koronáról 8,074.607 koronára szállana le.

A fentirt módozatok igen alkalmasak lennének a városok megizmosodására s ennek elérte esetén már lehetne korlátozni is a pótdadó magasságát s ki lehetne mondani, hogy pl. a pótdadó az egyenes adók 50%-át nem haladhatja meg.

Minden modern államban ugyanis elfogadott elv az, hogy az állam az önkormányzati hatóságok adóketési jogát korlátozni jogosult, sőt köteles is. Kötelessége a törvényhozásnak őrködni afelett, hogy a városi pótdadók az egyes városok lakosságának adózó képességét annyira igénybe ne vegyék, hogy ezek képtelenek legyenek az állami terhek viselésére. A pótlékok rendszertelensége a legjobb adórendszer hatását is képes tönkretenni. Addig azonban, míg a városok pénzügyi egyensúlyának biztosításáról valamiképp nem gondoskodunk, nem lehet korlátot szabni a községi adóztatásnak. Poroszországban, de még Angliában is korlátozva van a községi pótlék magassága, pedig Angliában a községek belügyeiket a legnagyobb függetlenséggel intézik.

Már az 1843—44. évi országgyűlés elé terjesztett királyi előadások foglalkoztak a községi adóztatás korlátozásával s irányadó elv volt, hogy a városok az önmegadóztatást olyképpen gyakorolják, hogy az országgyűlésen megajánlott közadón

felül saját szükségleteik fedezésére vethessenek ki adót, *melynek maximumát azonban az országgyűlés állapítja meg.*

Ha ezen javaslatokat a kormány és törvényhozás jóakaratu figyelmére méltatná s mielőbb hozzá is fognának azok megvalósításához, akkor a városok jövő megizmosodása és erőtejes fejlődésének az alapja meg volna vetve s ezeken az életerős vidéki emporiumokon biztosan állana a magyar nemzeti állam hatalmas, fenséges épülete.

Tanügy.

Vizsgarend.

A debreczeni reform. egyház fiu- és leányiskoláinak az 1907—8-ik tanévet berekesztő vizsgái a következő helyen és időben fognak megtartatni.

A) A nagytemplomban: vizsgát vezető lelkész: *János Zoltán*. 1. Junius 18., d. e. Eötvös-utcai fiúiskola III. o. Tanító: Dávid Mihály. 2. Junius 18., d. u. Mester-utcai leányiskola IV. o. Tanító: Lada Sándor. 3. Junius 19., d. e. Egyháztéri leányiskola V—VI. o. Tanító: Sáfár László. 4. Junius 19., d. u. Rákóczi-utcai leányiskola II. o. Tanító: Kálmán Lajosné. 5. Junius 20., d. e. Eötvös-utcai fiúiskola I. o. Tanító: Szécsényi István. 6. Junius 20., d. u. Eötvös-utcai leányiskola II. o. Tanító: Kanihsay Endréné. 7. Junius 22., d. e. Rákóczi-utcai leányiskola I. o. Tanító: Szemere Lajos. 8. Junius 22., d. u. Eötvös-utcai leányiskola I. o. Tanító: Kalmár Ignác. 9. Junius 23., d. e. Rákóczi-utcai leányiskola IV. o. Tanító: Papp Gusztávné. 10. Junius 23., d. u. Rákóczi-utcai leányiskola III. o. Tanító: Szemere Lajosné. 11. Junius 24., d. e. Egyháztéri leányiskola V. o. Tanító: Szabó Vilma. 12. Junius 24., d. u. Eötvös-utcai fiúiskola IV. o. Tanító: Sz. Szabó László. 13. Junius 25., d. e. Eötvös-utcai fiúiskola II. o. Tanító: Mészáros József. 14. Junius 25., d. u. Mester-utcai leányiskola I. o. Tanító: Zong Julia. 15. Junius 26., d. e. Bethlen-utcai leányiskola I—II. o. tanító: Konrád Irén.

B) A kistemplomban: Vizsgát vezető lelkész: *Dicsőfi József*. 1. Junius 18., d. e. Egyháztéri fiúiskola IV. o. Tanító: Dávid Sándor. 2. Junius 18., d. u. Egyháztéri fiúiskola VI. o. Tanító: Káposztás Imre. 3. Junius 19., d. e. Csap-utcai leányiskola III. o. Tanító: Kiss András. 4. Junius 19., d. u. Miklós-utcai leányiskola III. o. Tanító: Zong János. 5. Junius 20., d. e. Csapó-utcai leányiskola IV. o. Tanító: Nagy Károly. 6. Junius 20., d. u. Egyháztéri fiúiskola V. o. Tanító: Nagy Imre. 7. Junius 22., d. e. Csap-utcai leányiskola II. o. Tanító: Káposztás Imréné. 8. Junius 22., d. u. Jókai-utcai fiúiskola II. o. Tanító: Szőke János. 9. Junius 23., d. e. Jókai-utcai fiúiskola III. o. Tanító: Karsay János. 10. Junius 23., d. u. Jókai-utcai fiúiskola I. o. Tanító: Kardos Ferenc. 11. Junius 24., d. e. Miklós-utcai leányiskola I—II. o. Tanító: Govrik Miklósné. 12. Junius 24., d. u. Csap-utcai fiúiskola IV. o. Tanító: Komlóssy Imre. 13. Junius 25., d. e. Egyháztéri fiúiskola II. o. Tanító: Tóth Sándor. 14. Junius 25., d. u. Egyháztéri fiúiskola I. o. Tanító: Alföldi Béla. 15. Junius 26., d. e. Csapó-utcai leányiskola III. o. Tanító: Varsányi Imréné. 16. Junius 26., d. u. Egyháztéri fiúiskola III. o. Tanító: Varsányi Imre. 17. Junius 27., d. e. Egyháztéri fiúiskola V. o. Tanító: Papp Gusztáv.

C) Kossuth-utcai templomban: Vizsgát vezető lelkész: *Szele György*. 1. Junius 17., d. u. Pacsirta-utcai fiúiskola II. o. Tanító: Háló Sándor. 2. Junius 18., d. e. Csonka-utcai fiúiskola I. o. Tanító: Kiss Lajos. 3. Junius 18., d. u. Kossuth-utcai leányiskola III. o. Tanító: Szentjóbó Kálmán. 4. Junius 19., d. e. Pacsirta-utcai fiúiskola I. o. Tanító: Szendi Imre. 5. Junius 19., d. u. Pacsirta-utcai fiúiskola V. o. Tanító: Papp Ignác. 6. Junius 20., d. e. Pacsirta-utcai fiúiskola III. o. Tanító: Csurka István. 7. Junius 20., d. u. Pacsirta-utcai fiúiskola IV. o. Tanító: Tassi Miklós. 8. Junius 22., d. e. Csonka-utcai fiúiskola IV. o. Tanító: Veres Gyula. 9. Junius 22., d. u. Csapókeri leányiskola

I—II. o. Tanító Tömöri Jenő. 10. Junius 23., d. e. Csonka-utcai leányiskola I. o. Tanító: Varga Béláné. 11. Junius 23., d. u. Pacsirta-utcai fiúiskola VI. o. Tanító: Kovács Mihály. 12. Junius 24., d. e. Csapókerti fiúiskola I—II. o. Tanító: Mocsári László. 13. Junius 24., d. u. Csonka-utcai fiúiskola III. o. Tanító: Varga Béla. 14. Junius 25., d. e. Csonka-utcai fiúiskola II. o. Tanító: Szabó István. 15. Junius 25., d. u. Csonka-utcai leányiskola II. o. Tanító: Szombathy Mária. 16. Junius 26., d. e. Kossuth-utcai leányiskola IV. o. Tanító: Barna Róza.

D) Ispotályi templomban: Vizsgálat vezető lelkész: *Könyves Tóth Kálmán*. 1. Junius 18., d. e. Ispotályi leányiskola V—VI. o. Tanító: Herczeg János. 2. Junius 18., d. u. Ispotályi fiúiskola IV. o. Tanító: Horkay Lajos. 3. Junius 19., d. e. Vigkedvü Mihály-utcai leányiskola V—VI. o. Tanító: Simon István. 4. Junius 19., d. u. Teleki-utcai fiúiskola I—II. o. Tanító: Ökrös István. 5. Junius 20., d. e. Ispotályi fiúiskola III. o. Tanító: Kerékgyártó József. 6. Junius 20., Ispotályi fiúiskola I. o. Tanító: Barcza Barna. 7. Junius 22. d. e. Ispotályi fiúiskola II. o. Tanító: Hatvani József. 8. Junius 22. d. u. Teleki-utcai fiúiskola V. o. Tanító: Herczeg Béla. 9. Junius 23., d. e. Vigkedvü Mihály-utcai leányiskola I—II. o. Tanító: Eöry Mária. 10. Junius 23., d. u. Homokkerti fiúiskola I—II. o. Tanító: Törös Károly. 11. Junius 24., d. e. Ispotályi leányiskola I—II. o. Tanító: Szathmáry Julia. 12. Junius 24., d. u. Teleki-utcai fiúiskola III. o. Tanító: Varjas Bálint. 13. Junius 25., d. e. Vigkedvü Mihály-utcai leányiskola IV. o. Tanító: Törő Mihályné. 14. Junius 25., Teleki-utcai fiúiskola IV. o. Tanító: Ormós Lajos. 15. Junius 26., d. e. Vigkedvü Mihály-utcai leányiskola III. o. Tanító: Ormós Lajosné. 16. Junius 26., d. u. Homokkerti leányiskola I—II. o. Tanító: Böszörményi Imre. 17. Junius 27., d. e. Ispotályi leányiskola II—IV. o. Tanító: Telky Róza.

E) As oratoriumban: Vizsgát vezető lelkész: *Orosz István* tanítóképezdei igazgató. 1. Junius 21., d. e. Gyakorlóiskola I—IV. o. Tanító: Kiss György. A vizsgálatok kezdete délelőtt 9, délután 4 órakor.

Fegyvet: 1. Az évet záró és hálaadó istentisztelet junius hó 17-ik napján, reggeli 8 órakor a nagytemplomban és kistemplomban fog megtartani. Ez ünnepélyes alkalomra a nagy- és Kossuth-utcai templomban vizsgázók a nagytemplomban, a kis- és ispotályi templomban vizsgázók pedig a kistemplomban jelenjenek meg.

2. A reform. iparos tanulók vallásvizsgái junius hó 21-ik napján, délelőtt 11—12 óráig saját termeikben tartatnak meg.

3. A közvizsgai osztályozás az 1558/1906. P. számú végzés alapján mellőzendő s a jelentések csak az általános tapasztalatokat, mint tananyag elvégzése, tudása, értelmesség, fegyelem és netalán intézkedéseket igénylő megjegyzéseket, javaslatokat foglalják magokban.

4. Az I-ső és II-ik — akár együtt, akár külön tanított — osztályok vizsgálata legfeljebb 2 és fél óráig tarthat, a magasabb osztályok vizsgálata terjedhet ugyan 3 órai időig, de ez esetben egyszer 10—15 percnyi szünet engedessék. (1558/1906. P. sz. végzés).

Mely vizsgálaton való megjelenésre és az iskolai évet záró istentiszteletre leendő részvételre az érdekelt szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghívja.

Kelt a debreczeni reform. egyház iskolaszékének 1908 május 9-én tartott üléséből.

Az iskolaszék

Nyolc nap Londonban.

A londoni magyar kiállítás megtekintésére tervezett társas tanulmányut programja.

A tanulmányut résztvevői négy csoportban keresik fel Londont, és pedig: 1908 junius hó 14-én és 28-án, julius hó 15-én és augusztus hó 20-án.

Indulás Budapestről külön vonaton a nyugati pályaudvarról, mindenkor d. u. 3 órakor. Utirány: Wien, Frankfurt, Köln, Brüssel, Ostende, Dover, London. Minthogy Londonban vasárnap az összes üzletek, valamint mulatóhelyek zárva vannak, a város egészen kihalt, az indulás

mindenkor szombati napon történik s így a vasárnap utazással telik el. A tengeri ut a legkényelmesebb, mert az utasok este kabinjaikba térhetnek s az éjszakát nyugodtan átaludhatják. Érkezés hétfőn reggel Londonba.

A társaság megtekinti London összes nevezetességeit (Parlament, Westminster Apátság, Szent Pál templom, Tower, a Dockok stb. stb.), minden estét más-más szórakozóhelyen tölt, résztvesz a magyarság tiszteletére rendezendő nagy banketten s a közbeeső vasárnapot egy soha el nem felejthető szépségű Themse hajó kiránduláson tölti, megnezve a Hamptoncourt palotát, III. Vilmos király tündérekertjét, Richmond-parkot és Kew Gardenst, a világ legszebb pálmakertjét.

Visszafelé ugyanazon utvonal van előirányozva, ha azonban valaki más uton óhajt hazatérni s ebbeli szándékát az indulást 14 nappal megelőzőleg bejelenti, annak menetjegye tetszés szerinti irányban fog kiállítatni (45 napi érvényességgel), ez esetben azonban az illető köteles az előirányzott utvonal és az általa kívánt utirány közötti netaláni különbséget megtéríteni.

A részvételi díj 600 korona.

Ez összegben bennfoglaltatik a vasuti és hajójegy Londonba és vissza s a teljes ellátás, az indulás percétől kezdve már az uton, valamint a 8 napos londoni tartózkodás alatt, látványosságok és színházak belépődíjai, vezető és kocsiköltség, borraivalók stb. stb.

A résztvevőnek a kirándulás kezdetétől annak befejeztéig a fenti összegben felül egyetlen fillér kiadása sem lesz.

A kirándulás befejeződik a nyolcadik napon. Ekkor a rendezőség kötelezettsége is megszűnik, magára vállalja azonban még díjtalanul az utasoknak a vasutra szállítását és a podgyász feladását. Aki megakarja hosszabbítani angliai tartózkodását avagy egyéb kirándulást tervez, s aki a londoni magyar kiállítással kapcsolatosan üzleti konjunkturákat akar London export-cégeivel létesíteni, annak a rendezőség tanácscsal szolgál és minden lehető kedvezményt kieszközöl Londonban felállítandó irodája által.

Jelentkezést legkésőbb az indulást megelőzőleg 14 nappal fogadunk el. A jelentkezés alkalmával 100 korona fizetendő le, mely összeg a részvételi díjba beszámítatik.

Londonról és a londoni életről minden résztvevő egy könyvet kap ingyen, melyet a tanulmányi ut vezetője dr. Molnár Ákos adott ki; bolti ára 1 korona.

Miniszteri körrendelet.

20345
1908. I. a.

B. M. számú körrendelet.

Az országos cimer védelme tárgyában.

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság közönségének, a budapesti államrendőrség főkapitányának, és a fiu-
mei kir. kormányzónak.

„A magyar korona országai egyesített, vagy az ország külön cimereinek elferdített alakban, továbbá e cimereknek, vagy a nemzeti lobogónak az állam méltóságát sértő módon való használata, illetőleg alkalmazása tárgyában.

A kihágásokról szóló 1879 évi XL. t. c. 1. §-a alapján a következőket rendelem:

aki a magyar korona országai egyesített, vagy

az ország külön cimereit szándékosan elferdítve használja, illetőleg alkalmazza,

ugyszintén az, aki ezt a cimert, vagy nemzeti lobogót az állam méltóságát sértő módon használja, illetőleg alkalmazza, kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ezen kihágások eseteiben az 1883 XVIII. t.-cz. 9 §-ában, illetőleg az 1883 évi 50422 B. M. számú rendeletben felsorolt közigazgatási hatóságok gyakorolják a bíraskodást.

Budapest, 1908 évi május hó 8-án.

Andrássy s. k.

A másolat hitelül:

Debreczen, 1908 évi május hó 29-én.

Raics Gyula,
városi kiadó.

Hirek.

— **A Csokonai-kör közgyűlése.** A Csokonai-kör május hónap 31-ikén tartotta évi közgyűlését Komlóssy Arthur alelnök elnöklésével. Az ülés elején az elnök meleg szavakkal emlékezett meg Kiss Áron püspök elhunytáról, ki a Csokonai-körnek mindenkor lelkes támogatója volt. Indítványára a közgyűlés kimondta, hogy az elhunyt főpap temetésén testületileg vesz részt és a gyászoló családhoz részvétiratot intéz.

Majd Szávay Gyula főtitkár olvasta fel gyönyörű jelentését, melynek vége így hangzik:

Röviden összegezve: egyetmást tettünk s a jövőre minden jót ígérünk s ígéreteinkből, amit csak lehet beváltunk. Erősíteni akarjuk magunkat nemcsak anyagiakban, de változatos eszmekört és széles látást hozó munkatársakban is. Erre való az a tervünk, hogy a kör választmánya fokozatosan kibővüljön társadalmi, tudományos és irodalmi életünk termékeny lelkű új jövevényei, valamint a rokon művész irányzatok képviselői abban otthonra találhassanak.

Hisszük, hogy az idők fejlődésének ránk verő hullámai csak megedzik körünket eszményi céljai felé való törekvésében és felfrissülve tudjuk állni a munkát, ha nagyobb feladatok intenek felénk.

Ezt hirdetjük mi, kik a kör bizalmából ma az evezőknél állunk, várván a telváltó érdemeibeket, erősebbeket.

Amíg ők elérkeznek, szerény erőnkhez és körütekintésünkhöz képest legjobb igyekezettel tartjuk néha ár irányban, máskor ár ellen azt a kis hajót, mely Debreczen város közönségének eszményiért és szépért hozott áldozatain, ha nem is annak tengerén, de délibos hullámain ringatózik.

Ringassa szeliden Csokonai városának anyaszeretete.

A költségvetés letárgyalása és a számvizsgálói jelentés bemutatása után megejtették a számvizsgálók és választmányi tagok választását. Számvizsgálók lettek: Márton Imre, Löfkovits Arthur és Zoltai Lajos. Választmányi tagok: Bosznay István, Fiák Károly, Jánosi Zoltán, Kenézy Gyula

dr., Koncz Ákos, Márk Endre, Nagy Zsigmond dr., Oláh Gábor, Oláh Károly, Papp Károly dr., Sár-vary Lőrinc. Sinka Sándor, S. Szabó József, Szücs Miklós dr. Varju János, kik közül 9 régi, 6 pedig új.

— **Reform a helybeli pénzüzeteknél.** A helybeli pénzüzetek Fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsos, takarékpénztári vezérigazgató elnöklésével ülést tartottak, melyen kimondták, hogy jun. 15-ikétől kezdve hivatalos órákat reggel 8 órától 2-ig tartanak. A reformot a sziv embere: fenyéri Zádor Lajos kezdeményezte, aki minden nemes irányzatnak és humánus törekvésnek zászlóvivője városunkban. Az ülésen kimondták azt is, hogy az intézetek nemcsak részt vesznek a pénzüzetek debreczeni kongresszusán, de anyagilag is hozzájárulnak az erkölcsi és anyagi siker biztosításához.

— **Egyesülés.** A debreczeni gazdasági egyesület és a debreczeni gazdakör — mint halljuk — egyesül. A két hatalmas gazdasági testület egyesülése bizonyára üdvös hatással lesz gazdasági életünk felelevenítésére.

— **A drágasági pótlék.** A belügyminiszter jóváhagyta a közgyűlés ama határozatát, melylyel drágasági pótlékot szavazott meg a város összes tisztviselőinek és alkalmazottainak.

— **Jószágot a Hortobágyon.** A hortobágyi jószágot a héten tartották meg.

Hirdetések.

2439 sz.
1908.

M. kir. doh. bev. felügyelőség Debreczen.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A hajdudorogi m. kir. dohánybeváltó hivatalnál folyó évben végzendő és az alább felsorolt tatarozási munkálatok biztosítására ezennel versenyárgyalás hirdettetik.

a) a IV. számú raktár tatarozása	1097 K 69 f
b) a III. " " "	1231 " 69 "
c) furott kút létesítése	1000 " — "
d) a hivatalház kutjának mélyítése	200 " — "

összesen 3529 K 38 f

Az itt felsorolt munkálatok versenyárgyalására vállalkozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy egy koronás bélyeggel ellátott és valamely állami pénztárnál vagy adóhivatalnál letett 5% óvadékról szóló nyugtával felszerelt írásbeli zárt ajánlatukat ezen tatarozásrai, illetve új furott kút létesítésére folyó évi július hó első napjának dél-előtti 10 óráig ezen m. kir. dohánybeváltó felügyelőségénél nyújtsák be, ahol a költségvetés a hivatalos órák alatt megtekinthető.

A kútúrásra és kút-mélyítésre külön ajánlat adandó be.

Az ajánlatba kiteendő, hogy az általános építési feltételeket ismeri, azoknak magát aláveti. Szóbeli vagy elkésetten, valamint táviratilag tett, továbbá oly ajánlat melyhez készpénz vagy érték-papír van csatolva figyelembe vétetni nem fog.

Debreczen 1908 május hó 24.

Magyaróssy
felügyelő.